אוצר מדרשים — מסכת גן עדן

מסכת גן עדן

[בסוף ברייתא דשמואל הקטן ובית המדרש ח"ב]

מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך.

פרק ראשון, גן עדן. —אמר ר' יהושע בן לוי שני פתחים שערי כדכוד יש בגן עדן, ועליהם ששים רבוא כתות של מלאכי השרת, וכל אחד מהם זיו פניו מבהיק כזוהר הרקיע. בשעה שהצדיק בא אצלם הם מפשיטים מעליו הבגדים שהיו עמו בקבר ומלבישין אותו ז' (נוסחא אחרת ח') בגדים של ענני כבוד, ונותנין בראשו שני כתרים, אחד של אבנים טובות ומרגליות, ואחד של זהב פרויים, ונותנים ח' הדסים בידו, ומקלסין לפניו ואומרים לו לך אכול בשמחה לחמך וגו', ומכניסין אותו במקום נחלי מים מוקף בשמונה מאות מיני ארזים והדסים ורדים, וכל אחד ואחד מן הצדיקים יש לו חופה בפני עצמו לפי מה שבידו, שנאמר כי על כל כבוד חופה. וכל אחת ואחת מושכים לו הימנה ארבע נהרות אחת של חלב ואחת של יין אחת של אפרסמון ואחת של דבש, וכל חופה וחופה למעלה הימנה גפן של זהב ושלשים מרגליות קבועות בתוכה, וכל אחת מהן מבהיק כזיו נוגה, וכל חופה יש לה שולחן של אבנים טובות ומרגליות, וששים ריבוא מלאכים עומדים על ראש כל צדיק וצדיק ואומרים לו אכול דבש שעסקת בתורה שנמשלה לדבש שנאמר ומתוקים מדבש וגו', שתה יין המשומר בענביו ששת ימי בראשית שעסקת בתורה שנמשלה ליין שנאמר אשקך מיין הרקח. והכיעור שבהם דומין פניו ליוסף הצדיק ולדמיון רבי יוחנן. ובפריטי רמונים בכוס של זהב מוקף נגד השמש, ואין אצלם לילה כל עיקר שנאמר וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ובכל יום הקב"ה מתחדש עליהם ארבעה משמרות, ואלו הם: משמר ראשון נעשה כקטן ונכנס למחיצת קטנים ושמח שמחת קטנים; משמר שני נעשה כבחור ונכנס למחיצת בחורים ושמחת בחורים; משמר שלישי נעשה בינוני ונכנס למחיצת בינונים ומשמח שמחת בינונים; משמר רביעי נעשה כזקן ונכנס למחיצת זקנים ומשמח שמחת זקנים. ובגן עדן יש ח' ריבוא מיני אילנות הפחות שבהם משובח מכל עצי בשמים, וכן יש בארבעה זויותיה, ובכל זוית וזוית יש בו ששים ריבוא כתות של מלאכי השרת מזמרים בקול נעים. ועץ החיים באמצע ונופו מכסה על כל גן עדן, ויש בו שמונה מאות מיני טעמים, ולא טעם של זה כטעם של זה, ולא ריחו של זה כריחו של זה, ולא דמיונו של זה דומה לדמיונו של זה. ועץ החיים יש בו מ"ח ענפים וכל אחד ואחד כמלא עולם, מהם ז' ענפים למעלה שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה. ושבעה ענני כבוד למעלה הימנו, וארבעה רוחות מנשבין בו וריחו הולך מסוף העולם ועד סופו, ותחתיו תלמידי חכמים יושבים ומבארים את התורה, ולכל אחד מהם יש לו שתי חופות, אחד של כוכבים ואחד של חמה ולבנה. וכן לכל חופה ס' פרגודים של ענני כבוד. לפנים ממנה גן עדן ובה שלש מאות ועשרה עולמות שנאמר להנחיל אוהבי י"ש (בגימטריא ש"י), ובהם ז' כתות של צדיקים: כת א' הרוגי מלכות כגון ר' עקיבא וחביריו, כת ב' טבועי ים, כת ג' ר' יוחנן בן זכאי וחביריו ותלמידיו, ומה כחו של ריב"ז שהיה אומר אם היו כל הימים דיו שמים וארץ יריעות וכל בני אדם לבלרים וכל העצים קולמוסים אינם יכולים לכתוב מה שלמדתי מרבותי ולא חסרתי מהם דבר ככלב המלקק מן

הים. כת ד' אלו שירד הענן וכסה עליהם, כת ה' של בעלי תשובה, שהבעלי תשובה עומדים במקום שאין הצדיקים יכולים לעמוד. כת ו' רווקים שלא טעמו טעם חטא מימיהם. כת ז' ענוים הנידושים שיש בהם מקרא ומשנה ודי"א, ועליהם הכתוב אומר וישמחו כל חוסי בך וגו', והקב"ה יושב ביניהם ומראה להם את התורה שנאמר עיני בנאמני ארץ וגו', ועליהם הכתוב אומר מעולם לא שמעו לא האזינו, עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו, אמן.

פרק שני, שערי גן עדן. —שבעה שערים יש בגן עדן וכל השערים בתים ועליות, ואורך הבתים מאה ריבוא מילין וכל אחד ואחד מן הבתים יש בו מאה מלאכי השרת, ומלאכי החסד לפניו מרקדים לפניו ומזמרים, ואותם חופות מעוטרים מח' מאות וורדים, וכשיבא הצדיק לפניהם בבגדיו, אלו מפשיטים אותם הבגדים מעליו ומלבישין אותו ח' בגדים של משי וענני כבוד מקיפין אותו מכל צדדיו, ומשם מוציאין אותו לחופת ארבע נהרות של הוד ומעדנים אשר שם היין והדבש ושותים הצדיקים מהם. ובראש כל חופה גפן של זהב נטועה, ואבנים טובות תליות, ועליו... (רשום בזה: "אמר המג"ן כאן נמצא חסר וחבל על מרגניתא דא") במעלה ב' יושבין עליו אנשי צדק שלא שלחו ידיהם בממון אחרים ולא נתנו עיניהם להביט בנשי חבריהם, ומלאכים משמשים ומצחקים לפניהם בכל מיני שחוק, ונהרות של אש רצים לפניהם, וריח נודף מכל מיני בשמים. במעלה ג' לומדי תינוקות שעשו מלאכתן באמונה, ומלאכים משחקים לפניהם בכל מיני שחוק, והם לומדים עמהם, ועורכים לפניהם שולחנות של כסף וזהב, ובכל יום טובלים בנהרות של אפרסמון, ואח"כ אומרים שירה. במעלה ד' יושבים אנשים שגדלו בניהם ללמוד תורה ושכרם מוכפל מכל השכירות האלו. במעלה ה' יושבים פרנסים ומנהיגי הצבור באמת וביושר ולא גאה לבם עליהם ושכרם הרבה ומוכפל משל מעלה. במעלה הו' יושבים אותם שנתנו צדקה ושכרם הרבה מאד. במעלה הז' יושבים עליהם עניים וגרי הצדק, ונהרות של אפרסמון רצים לפניהם, וכל צדיק וצדיק יש לו חופה בפני עצמה ומלאכים משמשים לפניהם, וחמה ולבנה מרקדים לפניהם, וכל צדיק וצדיק יש לו כתר על ראשו לפי כבודו. כל זה יש בגן, אכן בעדן —אשרי שיזכה לראות.

ואתחיל לכתוב שבח של העדן ולמי נברא עד המעלה של שתים עשרה. ואלו הן הי"ב מעלות:

המעלה הא' ליראי חטא, המעלה הב' לגומלי חסדים, המעלה הג' לקוברי מתים, הד' למבקרי חולים, הה' לסופרי אמת, הו' למלוים לעייפים, הז' למגדלי יתומים, החי' לעושי שלום, הט' למלמדי לעניים, הי' למוסרי נפשם ליחוד השם, הי"א ללומדי תורה, הי"ב לדוד מלך ישראל ולחביריו ולשאר מלכי אמת כגון שלמה ויאשיה וחזקיה.

ובכל אלו המעלות יש שמחה ושחוק ושירות וכבוד גדול לכל צדיק וצדיק. ועוד יש שם ענינים הרבה שאין אדם יכול לספר אחת מני אלף. עד הנה דברי ר"א (רשום פה בסוגר: "אמר המג"ן ע"כ מצאתי ובלשונו העתקתי בס"ד מספר כת"י ישן יושן ומיושן הנמצא באמתחות עתותי בכתב מטושטש עד שכמעט אין רשומו ניכר ולכן כל הקורא בו ישמח ויזכרנו לטובה ממעיני הישועה כיר"א") ויה"ר מלפניך ה' אלהינו שיהא חלקינו עמהם, אכי"ר. ע"כ.

סליק מסכת גן עדן